

HENRI NOUWEN

V JEŽÍŠOVĚ JMÉNU

Vize pravého křesťanského vůdcovství

Předmluva kardinál Basil Hume

Můj přítel Murray McDonnell mě navštívil v komunitě *Daybreak* nedaleko Toronta a zeptal se mě, zda bych byl ochoten promluvit o křesťanském vůdcovství; mělo to být u příležitosti 15. výročí založení washingtonského *Centra pro lidský rozvoj*. V té době jsem teprve krátce sloužil jako kněz v *Daybreaku*, v jedné z komunit Archy pro mentálně postižené, ale nechtěl jsem ho zklamat, protože věnuje Centrum pro lidský rozvoj tolik svého času a energie, nyní už jako předseda správní rady. Znal jsem také otce Vincenta Dwýera, zakladatele centra, a velice jsem obdivoval jeho obětavost, s níž pomáhal kněžím a pastorům nacházet emoční a duchovní integritu. A tak jsem souhlasil.

Avšak jen co jsem kývnul na jeho pozvání, došlo mi, že přijít se zdravým pohledem na křesťanské vůdcovství pro 21. století nebude tak jednoduché. Moji posluchači měli být převážně kněží, kteří byli sami intenzivně zapojeni do služby svým spolubratřím. Co mohu vůbec říct lidem, kteří den co den

přemýšlejí o budoucnosti kněžství a služby v církvi? Také jsem si kladl otázku, jak se mi podaří uchopit výhled dopředu, za obzor končícího 20. století, když uvážím, že v padesátých letech nikdo netušil, v jaké situaci se budou nacházet dnešní kněží. Ale čím více jsem si opakoval: „Na tohle nemám...“, tím více se ve mně rodila touha dát do slov své představy o službě, jak se měnily a vyvíjely od mého vstupu do komunity Archa. Dlouhá léta jsem přednášel a vedl semináře o duchovní službě. Když jsem teď opustil akademickou půdu a byl jsem povolán ke službě mentálně postiženým lidem a jejich asistentům, hledal jsem sám usilovně odpověď na otázku: „Jak mám žít svůj život den za dnem, po těch dvaceti letech, kdy jsem přednášel mladým mužům a ženám připravujícím se na službu v církvi? Jak vůbec smýšlím o své kněžské službě a jak to ovlivňuje moje všednodenní slova a činy?“

Také jsem pochopil, že bych se neměl tolik strachovat o to, co bude zítra, za týden, za rok nebo za sto let. Čím ochotnější jsem byl upřímně nahlédnout to, co si nyní myslím, říkám a dělám, tím snáze jsem v sobě vnímal působení Božího Ducha, který mě provází. Bůh je Bohem přítomnosti a těm, kdo jsou ochotni pozorně vnímat přítomný okamžik, zjevuje kroky, jimiž se ubírat i směrem k budoucnosti. „Nedělejte si tedy starost o zítřek,“ říká Ježíš, „zítřek

bude mít své starosti. Každý den má dost vlastního trápení“ (Mt 6,34).

V takovém myšlenkovém rozpoložení jsem začal sepisovat to, co jsem v hloubi srdce prožíval ohledně svého současného kněžského života v Daybreaku, a snažil jsem se pečlivě rozlišit, jaké z mých zkušeností a postřehů by mohly promlouvat ke kněžím a služebníkům, kteří žijí ve zcela odlišných podmínkách. Výsledkem je toto dílko.

Než však uzavřu své úvodní poznámky, musím čtenáře upozornit, že jsem do Washingtonu nejel sám. Při přípravě své přednášky jsem si hluboce uvědomoval skutečnost, že Ježíš své učedníky neposílal hlásat slovo samotné: vysílal je po dvojicích. Pozastavil jsem se nad tím, proč nikdo nejede se mnou. A když se můj současný život odehrává mezi postiženými lidmi, proč nepožádat někoho z nich, aby se ke mně připojil, aby jel se mnou a měl podíl na této mé konkrétní službě?

Po několika konzultacích se v komunitě rozhodlo, že se mnou pošlou Billa Van Burena. S Billem jsme se přátelili od mého příchodu do Daybreaku. Ze všech postižených lidí v domě se dokázal nejlépe vyjadřovat slovy i gesty. Od počátku projevoval opravdový zájem o mou kněžskou službu a nabízel mi svou pomoc coby ministrant při bohoslužbách. Jednou mi řekl, že není pokřtěný, a vyjádřil silnou

touhu patřit k církvi. Navrhl jsem mu, aby se zapojil do farního programu pro katechumeny, tj. pro ty, kdo se připravují na křest. Chodil pak na faru věrně každý čtvrtek večer, a přestože dlouhé a pro něj moc složité přednášky a diskuse dalece přesahovaly jeho duševní schopnosti, prožíval sounáležitost s ostatními katechumeny a cítil se jimi přijatý a milovaný. Mnoho zde dostával a díky svému velkorysému srdci také mnoho dával.

Jeho křest, biřmování a první svaté přijímání během velikonoční vigilie pro něj znamenaly událost vrcholného významu. Jeho vyjadřovací schopnosti jsou sice omezené, ale vnímal, že se ho Ježíš v hloubi srdce dotknul, a skutečně zakusil, co znamená být znovuzrozen vodou a Duchem svatým.

Často jsem Billovi opakoval, že ti, kdo jsou pokřtěni a biřmováni, mají teď nové povolání – hlásat druhým Ježíšovu radostnou zvěst. Bill mi vždy pozorně naslouchal, a když jsem ho teď pozval, aby se mnou jel do Washingtonu, kde mám promluvit ke kněžím a duchovním, přijal to skutečně jako pozvání připojit se k mé službě. Ve dnech před naším odjezdem mi opakovaně zdůrazňoval:

„Jdeme do toho spolu.“

„Ano, jdeme do toho spolu,“ opakoval jsem po něm. „Ty a já jedeme do Washingtonu hlásat evan-

gelium.“ Ani na okamžik nezapochyboval o tom, že je to pravda.

A zatímco já byl dost nervózní z toho, co a jak budu říkat, Bill vykazoval ohledně svého úkolu velké sebevědomí. U mě možná převažoval dojem, že to pro něj bude příjemný výlet, ale Bill měl od začátku jasno, byl přesvědčen, že mi jede pomáhat. Až později mi došlo, že to pochopil lépe než já. Když jsme v Torontu nastupovali do letadla, znovu mi to připomněl:

„Jdeme do toho společně, že?“

„Ano, Bille, samozřejmě,“ odpověděl jsem mu.

Až vám povyprávím, co jsem říkal ve Washingtonu, vylíčím vám podrobněji, co se tam odehrálo a proč měla Billova přítomnost zřejmě trvalejší dopad než všechna moje krásná slova.

**VLASTNÍ TEXT PŘEDNÁŠKY
PRONESENÉ VE WASHINGTONU**

Úvod

Když jsem byl požádán, abych se zamyslel nad křesťanským vedením pro 21. století, vyvolalo to ve mně docela značné obavy. Co asi mohu říct smysluplného o příštím století, jestliže nemám tušení, co bude za měsíc? Prošel jsem si velkým vnitřním zmatkem, než jsem se rozhodl, že budu mluvit pokud možno co nejvíc ze srdce. Položil jsem si otázku: „Jaká rozhodnutí jsi musel dělat v poslední době a jak se v nich odráží tvoje vnímání budoucnosti?“ Musím přece nějak spoléhat na to, že Bůh ve mně působí a že to, jak mě posouvá na nová vnitřní i vnější místa, je součástí mnohem většího pohybu či příběhu, jehož jsem jen velmi malou součástí.

Po dvaceti letech, která jsem strávil v akademickém světě coby přednášející pastorální psychologie, pastorální teologie a křesťanské spirituality, jsem začal pociťovat hluboké vnitřní ohrožení. Po oslavě padesátky mi bylo jasné, že dvojnásobku se zřejmě nedožiju, a vyvstala mi prostá otázka: „Jak stárnu, přivádí mě to blíž k Ježíši?“ Po pětadvaceti letech

kněžství jsem zjistil, že moje modlitba je ubohá, že žiju dost izolovaně od jiných lidí a neustále se zabývám „aktuálními“ problémy – pořád mám pocit, že něco hoří. Všichni mě sice utvrzovali v tom, že si počínám opravdu skvěle, ale něco uvnitř mi říkalo, že můj vnější úspěch je na úkor mé duše. Kladl jsem si otázku, zda můj nedostatek kontemplativní modlitby, moje osamělost a neustálá honba za urgentními záležitostmi nejsou jen známky toho, že jsem ze svého života nenápadně vytlačil Ducha svatého. Ovšem nebyl jsem schopen vidět vše jasně, a přestože jsem nikdy nemluvil o pekle, dokonce ani žertem, jednou jsem se probudil s vědomím, že jsem se ocitl na velmi temném místě a že termín „vyhoření“ je jen příslušný psychologický výraz pro duchovní smrt.

Uprostřed té stísněnosti jsem se nepřestával modlit: „Pane, ukaž mi, kam chceš, abych šel, a já půjdu za tebou, ale prosím, sděl mi to jasně a jednoznačně!“ A Bůh to udělal. Skrze osobu Jeana Vaniera, zakladatele společenství Archa pro mentálně postižené, mi řekl: „Odejdi žít mezi chudé duchem, oni tě uzdraví.“

Boží volání bylo tak jasné a zřetelné, že nebyla jiná možnost, než ho následovat. A tak jsem se přesunul ze slovné harvardské univerzity do komunity Archa, a tedy od těch nejlepších a nejnadanějších, kteří chtěli vládnout světu, k mužům a ženám,

kteří měli jen velmi omezenou slovní zásobu nebo nemluví vůbec a z hlediska přínosu pro naši společnost byli naprosto „okrajoví“. Přiznávám, byl to pro mě velmi těžký a bolestivý krok a já s ním stále ještě nejsem hotov. Skrytý život s lidmi, jejichž narušená mysl i tělo vyžadují přísný denní režim, kde jsou slova téměř zbytečná, se nejeví jako to nejlepší řešení duchovního vyhoření – *notabene* po dvaceti letech, kdy jsem si mohl svobodně chodit, kam jsem chtěl, a řečnit, o čem jsem chtěl. Přesto dnes vidím, že mi můj nový život v Arše nabízí nová slova, která se týkají křesťanského vedení v blízké budoucnosti, protože tu denně narážím snad na všechny výzvy, jimž musíme čelit coby služebníci Božího slova.

Nabídnu vám tedy několik obrazů ze svého života s lidmi s mentálním postižením. Doufám, že vám napoví, jakým směrem se vydat, až budete uvažovat o křesťanském způsobu vedení pro 21. století. Jakousi osnovou nám budou dva příběhy z evangelií: Ježíšovo pokušení na poušti (Mt 4,1-11) a Petrovo povolání za pastýře (J 21,15-19).

OBSAH

<i>Poděkování autora</i>	5
<i>Předmluva k původnímu vydání z roku 1989</i>	7
<i>Prolog</i>	9

VLASTNÍ TEXT PŘEDNÁŠKY PRONESENÉ VE WASHINGTONU

Úvod.....	17
1. OD SEBEDŮLEŽITOSTI K MODLITBĚ.....	21
Pokušení „být důležitý, být platný“	21
Otázka na tělo: „Miluješ mě?“	27
Nápravný prostředek: kontemplativní modlitba	30
2. OD POPULARITY KE SLUŽBĚ.....	35
Pokušení dělat věci na odiv.....	35
Úkol zní: „Pas mé ovce“	38
Nápravný prostředek:	
Vyznávání hříchů a odpouštění	42
3. VÉST DRUHÉ A NECHAT SE VÉST	47
Pokušení moci	47
Výzva: „Někdo jiný tě povede“	51
Nápravný prostředek: Teologická reflexe	54
<i>Závěr</i>	59
<i>Epilog</i>	61
<i>Doslov pro české vydání</i>	67